

no v Politbyru, zásahy do kultury už tak nebyly náhodné ani nahodilé. 6. Zároveň ale nebyly ani koherentní, protože mužem číslo jedna se stal Stalin (všechna rozhodnutí podléhala jeho schválení), a ten jako pragmatik rozhodoval případ od případu. 7. Poválečné období je první, ve kterém se režim nemusí bojovat o legitimitu. 8. Všechna rozhodnutí rovněž řídil Stalin, nedá se tedy rozhodně mluvit o ždanovštině. 9. Naopak slavná Rezoluce o časopisech Hvězda a Leningrad byla čistě Ždanovovou iniciativou.

Posledním bodem ale autoři paradoxně vyvracejí svá předchozí tvrzení „za vším hledej Stalina“ a přiklání se k názoru, který v ruské historiografii zastává například D. Babičenko, že totiž daná rezoluce byla zosnována za účelem likvidace „Leningradské skupiny“, a interpretují ji jako snahu Ždanova o upevnění osobní pozice. Potom ale nemohou vidět sérii rezolucí o kultuře z konce 40. let jako navazující celek, a tak poslední kapitola působí na rozdíl od dvou předchozích částí poněkud neuceleně. Autoři tuto skutečnost částečně omlouvají tím, že je toto období nejméně zkoumané, přestože není o nic méně významné než dvě předchozí, sami tento nedostatek ale nijak nenapravují.

Kniha je opatřena přehledem zkratk a akronymů objevujících se v dokumentech, nechýbí ani poznámkový aparát, přehled osob jmenovaných v dokumentech a rejstřík.

Tereza Vorlová

Codogni, Paulina. **Rok 1956**. Warszawa: Prószyński i S-ka, 2006. 430 s.

Monografie *Rok 1956* je dílem Pauliny Codogni (*1978), příslušnice mladší generace polských historiků, kteří pamatují komunistické Polsko již jen z dětství. Autorka se snaží čtenáři přiblížit polské události roku 1956, ovšem v kontextu poválečné historie Polska, proto se její kniha neomezuje pouze na popis výše zmíněného roku. Cílem práce je zodpovědět otázku, zda a v jakém smyslu byly události roku 1956 přelomem v polské poválečné historii.

Kniha je členěna chronologicky do čtyř částí. První popisuje vývoj v Polsku od roku 1944 do Stalinovy smrti. Zabývá se cestou polských komunistů k moci a vznikem Polské lidové republiky, represemi proti „nepřátelům lidu“ (*Armia Krajowa*, katolická církev) i hospodářskou politikou (šestiletý plán). Druhá část analyzuje období po Stalinově smrti do roku 1956. Popisuje navzdory destalinizaci pokračující represe, neúspěch šestiletého plánu, kulturu osvobozující se od socialistického realismu a vnitrostranické i celospolečenské diskuze související nejen s destalinizací, ale tentokrát již i s demokratizací. Třetí část už se zabývá výhradně událostmi roku 1956, především pak „poznaňským červnem“ a „polským říjnem“ a jejich následky (procesy, částečná liberalizace, výměna kádrů), sleduje také události

v Maďarsku. Poslední část popisuje vývoj po roce 1956 (volby do Sejmu, postupné opouštění liberalizace a sblížování Gomušky s konzervativní frakcí), ohlas událostí u polské emigrace a reakci Západu. Tuto kapitolu uzavírá stručné vylíčení důležitých momentů polské historie po roce 1956 (březen 1968, prosinec 1970, červen 1976, srpen 1980) a jejich vztahu k událostem roku 1956. Autorka dochází k závěru, že rok 1956 je v polské historii důležitý především jako definitivní rozchod se stalinismem. I když rok 1956 po sobě nezanechal žádné trvalé organizační struktury, autorka ho charakterizuje jako rozhodný přelom polských poválečných dějin. Kromě reformních změn, které symbolizoval „polský říjen“, byly významné i červené události v Poznani, které velká část účastníků i svědků vnímala jako první poválečné národní povstání.

Knihy se neomezuje pouze na líčení historických událostí, založené především na sekundární literatuře, ale také se snaží čtenáři co nejvíce přiblížit atmosféru doby, a to jak textem, tak i obrazovým doprovodem, který je velmi (možná až příliš) obsáhlý. Autorka často uvádí citace ze vzpomínek pamětníků (na mnoha místech cituje např. Marii Dąbrowskou), jsou zde otištěny části novinových článků, přepisy rádiových vysílání, básně, fotografie, grafy s hospodářskými výsledky, dobové plakáty i mapa průběhu demonstrací v Poznani v červnu 1956. Zmiňuje také některé nepravdivé informace, které mezi lidmi kolovaly, což napomáhá dokreslení atmosféry doby.

Autorka však ve své práci mohla věnovat více pozornosti i dalším zemím sovětského bloku (s výjimkou Maďarska). V kapitole zabývající se zahraničními ohlasy na polské události v říjnu 1956 by se vedle reakcí Západu daly jistě i popsat reakce dalších zemí východního bloku. Navíc v případě Maďarska se autorka zaměřuje spíše na vztah Poláků k maďarským událostem a ne naopak. Zdá se tedy, že v některých částech textu je autorka podstatně omezena výběrem sekundární literatury. Monografie Pauliny Codogni tak sice nepřináší nový pohled na polskou poválečnou historii roku 1956 a samotný text vychází z již vydaných titulů, kterých k tématu vyšlo mnoho. Nicméně podařilo se jí alespoň zajímavým a čtivým způsobem z dostupné literatury sestavit obraz polských dějin od konce druhé světové války do konce padesátých let.

Michaela Kůželová

Đorgović, Momčilo. ***East of West & West of East: Reports from the Storm of Serbian Politics***. Beograd: Pharos, 2007. 183 s.

Prakticky žádná z evropských zemí si v posledních deseti letech neprožila takové vnitřní turbulence a obraty jako Srbsko. V této době se stal Bělehrad hlavním městem tří různých států, došlo ke změně režimu a všeobecné liberalizaci, avšak země byla i bombardována, rozbita zvenčí a došlo v ní k atentátu na ministerské-